

Pravda okrcala ameriškega poslanika v Argentini

Pravda okrcala ameriškega poslanika v Argentini

Messersmith za-liko obdolžitve

Pravda, glavnica komunistične stranke, je bila po G. S. Messersmithu, nekdanjemu poslaniku v Argentini, ker je baje v svojem govoru na banketu postojanke 'Američke legije' v Buenos Airesu izjavil, da je vojna med Ameriko in Rusijo neizbežna. Naglasila je, da je poslanik v svojem govoru izrazil mnenje ameriškega državnega departmanta. Messersmith je označila za politično ganežalo in vojnega hujša.

Messersmith ni nova ali neželjena oseba v državnem departmantu, pravi Pravda. "Za njega je dejstvo, ker uradni predstavniki državnega departmanta niso zanimali in ne potrjujejo Messersmithove deklaracije. Če je Ali je državni departmanto odgovoren za deklaracijo. Mi mislimo, da je."

Pravda je citirala poročilo ameriške časniške agenture Federated Press, ki pošilja vesti svojim listom, da je Messersmith govoril o neizbežnosti vojne med Ameriko in Rusijo. V svojem govoru je tudi apeliral na latinske republike, naj podprejo Združene države. Dejal je, da bo Amerika, ki poseduje tako moč, rešila svet pred katastrofo svetovne vojne.

Nekateri diplomati si privoščajo tako svobodo govora, da ne upajo tekmovali z njimi niti v službi Hearstovih listov, pravi Pravda. "Messersmith je vpil o ekspanziji Sovjetske unije in nevarnosti komunizma po vsem svetu. V svojem govoru je poudarjal, da izstopa stališče državnega departmanta. Rekel je tudi, da je on sam državnemu departmantu zavzame odločno stališče za Rusijo."

Buenos Aires, Argentina, 5. sept.—Poslanik Messersmith je bil na banketu postojanke 'Američke legije', na katerem je govoril o neizbežnosti vojne med Ameriko in Rusijo. Odločno je zaničeval obdolžitve, da je pripadnik državam zapadne hemisfere, ki se pripravijo za vojno v Rusiji.

Noben ameriški časnikar ni bil na banketu postojanke 'Američke legije', na katerem je govoril o neizbežnosti vojne med Ameriko in Rusijo. Messersmithov govoru rušinski uradnikom na pariški konferenci v Moskvi. Legije, ki so se udeležili banketa, so tudi potrdili, da je poslanik govoril o neizbežnosti vojne med Ameriko in Rusijo.

Pravda je uverjena, da je atomsko bomba izključno naša pot, rekel Messersmith. "Do tega bomo imeli, nam ne bo dovoljeno, nikdar nisem videl, da se bo senca tretje svetovne vojne pojavila pod dveh svetovnih vojn, ki sta zahtevali ogromne žrtve. V tretji svetovni vojni bodo stale nasproti sile Amerike. Velike Britanije in Sovjetske Rusije in njenih satelitov. Moja naloga v Argentini je pridobitev ljudstva in njegovih voditeljev na našo stran. Pri tem se ne smemo ozirati na grške, katere so vodite-

Domače vesti

Išče sorodnika

Cleveland, O. — Ana Trček, pošta Boštajn ob Savi, Slovenija, išče Franka Trčka. Zglasi se naj na naslov: Joe Orehovec, 8406 Rosewood ave., Cleveland, O., pri katerem bo dobil pismo od Ane Trček.

Is Clevelanda

Cleveland.—V bolnišnici je umrla vdova Louise Lenaršič, rojena Krašovic, stara 55 let, doma z Gore pri Sodražici, v Ameriki 41 let. Bila je članica društva 137 SNPJ, SDZ in SZZ. Zapušča tri sinove, štiri poročene hčere, osem vnukov in brata, v starem kraju pa sestro in brata. —Po dolgi bolezni je umrl v Collinwoodu Anton Ogrinc, star 70 let, doma iz Levstike pri Sv. Gregorju, v Ameriki 48 let. Bil je član SDZ in HBZ. Tukaj zapušča ženo, sina, tri hčere in pet vnukov, na Davisu, W. Va., brata Johna, v Cumberlandu, Md., brata Louisa, v Johnstownu, Pa., pa sestro Jennie Bombach.—V bolnišnici je umrla Theresa Bolle, rojena Rodman, stara 41 let, doma od Brežic na Štajerskem, v Ameriki 37 let. Tukaj zapušča moža, dva sinova in več sorodnikov, v starem kraju pa očeta, brata in sestro.—V petek, 23. avg., je bil v Buffalo, N. Y. povožen od troka Anthony Salamant, ki je podlegel težkim poškodbam v nedeljo v tamkajšnji bolnišnici. Star je bil 50 let, doma iz vasi Salamant, Brešičina pri Kanalu, v Ameriki 23 let in član SDZ. V Collinwoodu je več let vodil grocerijo. Tukaj zapušča ženo, dva sinova in več sorodnikov, v starem kraju pa dva brata in sestro.—Po daljši bolezni je umrl Frank Legan, star 59 let, doma iz Žužemberka, v Ameriki 47 let, član SDZ. Tukaj zapušča ženo, poročeno hčer in vnukinjo.—Na zapadni strani je bila v petek zvečer povožena od avta Mary Seme, rojena Stupka, ko se je vračala od "baby shower" na domu svojega sina. Poškodbe so bile tako težke, da jim je v bolnišnici kmalu podlegla. Stara je bila 54 let, doma iz Otovca pri Ribnici, v Ameriki 35 let. Tukaj zapušča moža Johna, dva sinova, štiri hčere (tri poročene), več vnukinj in brata.—Iz bolnišnice se je vrnil Joe Zulich; v bolnišnici se je zdravil čez tri mesece in bil pet tednov in tri dni v nezavesti, vendar pa so mu zdravniki rešili življenje.

Najlepše dekle

Verona, Pa.—V kontestu za najlepše dekle v tem mestu je bila 2. sept. izmed vseh krasotic izbrana za "Miss Verono" 18-letna Frances Bostjančič, članica društva 216 SNPJ. Čestitke!

ljči izvršili v prošlosti. Amerika se je odločila za oboroževanje latinskih republik, da bodo pripravljene za vojno. Nihče ne sme kritizirati naših naporov za utrditev vezi s temi republikami. Vseameriška ideja je stara čez sto let. Oboroževanje latinskih republik je logična posledica tradicionalne ameriške politike.

Messersmith je dalje rekel, da se je državni tajnik Byrnes postaral za deset let v zadnjih dveh letih, ker se mora pripraviti za utrditev vezi s temi republikami. Vseameriška ideja je stara čez sto let. Oboroževanje latinskih republik je logična posledica tradicionalne ameriške politike.

Messersmith je dalje rekel, da se je državni tajnik Byrnes postaral za deset let v zadnjih dveh letih, ker se mora pripraviti za utrditev vezi s temi republikami. Vseameriška ideja je stara čez sto let. Oboroževanje latinskih republik je logična posledica tradicionalne ameriške politike.

Poročilo pravi, da je Messersmith odbil ponudbo, naj sprejme pozicijo ameriškega poslanika v Rusiji, ker je njegova žena izjavila, da neče iti v Moskvo.

Anglija odgovorna za teror v Grčiji

Nedeljske volitve sleparija

Lake Success, N. Y., 5. sept.—Dimitrij Z. Manuilsky, ukrajinski zunanji minister, je na seji članov varnostnega sveta Združenih narodov obdolžil Veliko Britanijo odgovornosti za teror v Grčiji. Britske vojaške avtoritete so in še odprto podpirajo gango grških monarhistov, ki pobijajo grške demokrate.

Manuilsky je imel dolg govor na seji. Dejal je, da so bile nedeljske volitve, pri katerih so zmagali monarhisti, sleparija. Vršile so se v znamenju teroriziranja, levičarskih grup. Da bodo zmagali monarhisti, je bilo znano že prej, ker so britske vojaške avtoritete skovale zaroto z grškimi uradniki. Med slednjimi jih je mnogo, ki so kolaborirali z Nemci v teku vojne.

Ukrajinski zunanji minister je obdolžil britske vojaške avtoritete direktnega vmešavanja v vse faze in funkcije grške vlade, kakor tudi kršenje drugega člena čarterja Združenih narodov. Grški monarhisti in britske čete podžigajo incidente ob grško-albanski meji in se pripravljajo za agresivno vojno proti Albaniji. Britsko vmešavanje dokazuje tajni dokument z odredbo, katero je izdal general Melisinos, vojaški guvernir v vzhodni Makedoniji.

Maršal Montgomery pride v Ameriko

Obiskal bo vojaške baze in naprave

Washington, D. C., 5. sept.—Vojni departmanto je naznanil, da bo britski maršal Bernard L. Montgomery, centralna osebnost ameriške kritike njegove poveljstva v Evropi v vojnem času, dospel v Ameriko prihodnji teden. Naznanilo dostavlja, da se bo Montgomery mudil v Ameriki deset dni, da bo obiskal vojaške baze in naprave in konferiral s predsednikom Trumanom v Beli hiši.

Britskega maršala je povabil general Dwight D. Eisenhower, šef ameriškega generalnega štaba. London je naznanil, da se je Montgomery odzval povabilu. Vojni departmanto in britsko poslaništvo sta izjavila, da obisk nima vojaške značilnosti, čeprav so se odnosi med Ameriko in Veliko Britanijo na eni strani in sovjetsko Rusijo na drugi poslabšali.

Iz drugih virov je prišla vest, da se bo Montgomery sestal s člani skupnega ameriško-britskega vojaškega štaba, ki še funkcionira, čeprav je bila vojna zaključena s porazom Nemčije in Japonske. Obisk in razgovori bodo opozorilo Rusiji o ameriško-britski vojaški kolaboraciji.

Montgomery bo dospel v New York iz Kanade 10. septembra. Naslednji dan bo obiskal vojaško akademijo v West Pointu, kjer bo govoril pred kadeti. Iz West Pointa bo odletel v Washington, kjer bo obiskal Trumana in se udeležil banketa, katerega mu bo priredil v počastitev svojih tajnik Patterson.

Obraznava proti japonskim zločincem

Tokio, 5. sept.—Izgleda, da bo obraznava proti japonskim vojnim zločincem kmalu zaključena. Tožilstvo je naznanilo, da bo pozvalo admirala Jamesa O. Richardsona, poveljnika ameriške morharice, kot pričó, da bo razkril japonske načrte in priprave za zavratni napad na Pearl Harbor.

VELIKO ZANIMANJE ZA 3. SLOVANSKI KONGRES

Vseslovanski odbor v Moskvi bo poslal delegacijo

SHOD V MADISON SQUARE GARDNU

New York.—Zanimanje za tretji Ameriški slovanski kongres se je povečalo po objavi naznanila, da bo vseslovanski odbor v Moskvi poslal delegacijo. Člani delegacije bodo predstavljali slovansko ljudstvo v Sovjetski uniji kot gostje. Kongres se bo pričel 20. septembra in bo trajal tri dni.

Vodja delegacije bo general Aleksander Gundorov, načelnik vseslovanskega odbora v Moskvi. On vrši važno delo v korist odbora v Rusiji. Gundorov je spisal več člankov za revijo Slavjane, ki izhaja v Moskvi. Revija objavlja članke zgodovinske in kulturne važnosti, ki se tičejo slovanskih ljudstev v Evropi.

Članica delegacije bo Wanda Wasilewska, ki je znana v ameriški javnosti. Njena knjiga o fašističnem terorju v okupiranih pokrajinah Sovjetske unije v teku vojne je bila prevedena v angleščino in izdana v Ameriki pod naslovom "The Rainbow". Iz vsebine knjige je bil produciran film, katerega so kritiki hvallili kot velik prispevek k razumevanju fašističnega terorja. Wasilewska je bila rojena v Krakovu, Poljska, in živi že več let v Rusiji. Njen mož je ukrajinski pisatelj Aleksander Korneičuk. On je bil ukrajinski zunanji minister. To pozicijo ima sedaj Dimitrij Manuilsky.

Pričakuje se, da se bo kongresa udeležilo čez 600 delegatov. Delegacija vseslovanskega odbora bo dospel v New York 18. septembra. Tako pravi kablogram, katerega je prejel George Pirinsky, eksekutivni tajnik Ameriškega slovanskega kongresa.

Kongres bo zaključen z masnim shodom v Madison Square Gardnu v nedeljo, 22. septembra. Pričakuje se, da se ga bo udeležilo čez 20,000 ljudi. Ob tej priliki bodo predstavljeni delegati ameriški javnosti.

Zaščita britskega zunanjega ministra

Pariz, 5. sept.—Pariška policija je storila korake za večjo zaščito britskega zunanjega ministra Ernesta Bevina in člane njegove delegacije na mirovni konferenci. Širijo se nepotrjena poročila, da je nekaj židovskih teroristov prišlo v Francijo iz Palestine. Bojazen je pred atentatom na Bevina. Britska policija je baje informirala pariško policijo, da se je več židovskih teroristov izkrcalo v Franciji. Charles Luizet, načelnik pariške policije, je prevzel zaščito Bevina. Policaji stalno spremljajo britskega zunanjega ministra.

UNRRA ne bo sprejemala daril

Washington, D. C., 5. sept.—Lowell D. Rooks, pomožni direktor UNRRA, je naznanil, da organizacija ne bo več sprejemala daril in prispevkov od posameznikov in privatnih grup. Pomožna organizacija Združenih narodov je v procesu likvidacije. Rooks je dejal, da so prostovoljni prispevki v denarju in blagu, katere je dobila UNRRA od svoje ustanovitve, predstavljali vrednost čez \$150,000,000.

Arabci se ne bodo udeležili seje

Razprave o razkosanju Palestine

Jerusalem, Palestina, 5. sept.—Dr. H. E. Khalidi, član eksekutivnega odbora Arabske lige, je naznanil, da se reprezentanti arabskih organizacij v Palestini ne bodo udeležili konference v Londonu. Možnost je, da bodo organizacije v drugih arabskih deželah bojkotirale konferenco, ki se bo pričela prihodnji teden.

Arabi se jeze, ker se je britska vlada izrekla proti imenovanju Amina Hasseina, jeruzalemskega muftija, za člana delegacije. Slednji se nahaja v Aleksandriji, Egipt.

Khalidi je dejal, da je britska vlada zavrnila tri arabske pogoje glede razgovorov v Londonu. S tem je demonstrirala, da ni za restavriranje miru v Palestini. Na londonski konferenci bodo med drugim razprave o razkosanju Palestine na štiri province.

Britska vlada je bila proti imenovanju jeruzalemskega muftija za delegata, ker je v drugi svetovni vojni podpiral osižne sile. Voditelji židovskih organizacij vztrajajo pri zahtevi, da mora Palestina postati židovska država.

Zasedanje skupščine ne bo odloženo

Predlog ruske delegacije poražen

Paris, 5. sept.—Predlog ruske delegacije, naj se zasedanje skupščine Združenih narodov odloži do novembra in da se premesti iz New Yorka v Pariz ali Zenevo, Švica, je bil poražen na mirovni konferenci. Predlog sta pobijala ameriški državni tajnik Byrnes in britski zunanji minister Bevin. Argumentirala sta, da le reprezentanti 51 držav, ki so članice Združenih narodov, lahko odločijo o odložitvi zasedanja skupščine. Velešile jim ne smejo diktirati. (Trygve Lie, generalni tajnik organizacije Združenih narodov, je izjavil v New Yorku, da se bo zasedanje skupščine pričelo 23. septembra, na določeni datum, v Flushingu, N. Y. Dalje je rekel, da je bil predsednik Truman povabljen, naj nastopi kot govornik na skupščini.)

Odložitev zasedanja skupščine je predlagal ruski zunanji podminister Andrej Višinski. On nadomešča zunanjega ministra Molotova, ki je zadnjo soboto odpotoval v Moskvo. Dejal je, da Rusija ne bo zadostno reprezentirana, če se bosta istočasno vršili mirovna konferenca in zasedanje skupščine. Kdaj se bo Molotov vrnil v Pariz, ni znano.

Byrnes bo danes odpotoval iz Pariza v Berlin. Iz Berlina bo šel v Stuttgart, kjer bo imel vaučen govor pred uradniki ameriške vojaške vlade in uradniki nemških pokrajinskih administracij. Z njim bodo odpotovali senator Connally, senator Vandenberg, Benjamin V. Cohen in H. F. Matthews, njegovi svetovalci.

Vprašanje Trsta in začrtanje nove meje med Jugoslavijo in Italijo je bilo spet predmet razprave na mirovni konferenci. Predlog brazilske delegacije, naj se rešitev vprašanja odloži za eno leto, je bil odklonjen. Beloruska delegacija je sugerirala začrtanje nove meje med Jugoslavijo in Italijo. Jugoslavija naj bi dobila Gorico, Trst in okolica pa naj se popolnoma odrežeta od Italije. Senator Connally je v svojem prvem govoru na mirovni konferenci priporočil tako rešitev tržaškega vprašanja, ki bi zadovoljila Jugoslavijo in Italijo. Poudarjal je potrebo zaščite pravice vseh tržaških prebivalcev.

General Rupnik priznal krivdo na obravnavi

Ustanovitev bele garde ideja škofa Rožmana

POBIJANJE SLOVENSKEV RAZKRITO

Ljubljana.—(Tanjug)—General Leon Rupnik je na obravnavi pred vojaškim sodiščem četrte armade priznal, da je kriv vsega, kar mu očita obtožnica. On je bil predsednik pokrajinske uprave v Ljubljani v času okupacije in je sodeloval z Italijani in Nemci. Rupnik je izjavil, da je šel v službo okupatorjev brez pritiska.

Glede organiziranja armade hrvaških ustašev po okupaciji se je Rupnik zagovarjal, da je naredil le uslugo dvema hrvaškima polkovnikoma, ki sta ga prosila, naj sestavi načrt za formiranje ustaških bataljonov. Sestal se je z njima v Zagrebu, potem pa je odpotoval v Ljubljano. Stike z nemškimi gestapovci je navezal na Štajerskem. Po prihodu v Ljubljano je sodeloval z Italijani.

Kot predsednik pokrajinske uprave v Ljubljani je Rupnik izdal letak s pozivom na meščane, naj kooperirajo z okupatorjem. S tem v zvezi je izjavil, da se zdaj sramuje svojega dela.

Predsednik sodišča je potem prečital Rupnikov načrt za uničenje partizanov, ki je bil poslan italijanskemu generalu Robertu. Rupnik je povedal generalu, da so jugoslovanski častniki in podčastniki potrebni kot boritelji v akcijah proti partizanom. Obtožene je omenil detajle glede organiziranja bele garde. Idejo za organiziranje bele garde je dal ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Njegov škofjski dvorec je bil aredišče izdajniških aktivnosti kvizitniških elementov ves čas sovražnikove okupacije Slovenije.

Rupnik je dejal pred sodiščem, da ga je škof Rožman 28. aprila 1. 1944 opozoril na potrebo ustanovitve vrhovnega poveljstva formacij bele garde. Na pritisk škofa je Rupnik podpisal poziv za splošno mobilizacijo. Prej je bil ustanovljen posebni odbor pod vodstvom Rožmana. Odbor je odredil lov na Slovence, ki so se upirali okupatorju. Več tisoč Slovencev je bilo pobitih v navalih.

Kitajske čete zasedle trdnjavo

Komunistična sila se umaknila

Nanking, Kitajska, 5. sept.—Čete kitajske centralne vlade so okupirale Cengteh, komunistično trdnjavo v provinci Jehol, pravi naznanilo. To dostavlja, da so se sile komunistične osme armade umaknile iz mesta brez boja.

Ljute bitke med vladnimi četami in komunisti so v teku v bližini Lunghe in v nekaterih krajih ob cesti, ki vodi iz Peipinga v Tsientsin.

Komunisti so pozvali generalisa Kaišeka, naj takoj izda povelje za prenehanje streljanja. Poziv pomeni, da se je situacija poslabšala. General George C. Marshall, posebni odposlanec predsednika Trumana, se še trudi v prizadevanjih za končanje konflikta med centralno vlado in komunisti.

Marshall je ponovno konferiral s komunističnim generalom Enlajem, načelnikom pogajalnege odbora, toda rezultat ni znan. Ameriški poslanik J. L. Stuart je objavil pritisk za pogajanja, ki naj bi omogočila spravo in končanje civilne vojne na Kitajskem.

Profiti s prodajanjem ameriških avtov

Wellington, Nova Zelandija, 5. sept.—Zdaj je bilo razkrjto, da novozelandska vlada dela profite s prodajanjem ameriških tovornih avtov in motornih vozil, katere je kupila za vsoto \$500,000. Dobila je zanje čez \$300,000. Prodala jih je trgovcem, ki bodo tudi želi dobiček.

General Eisenhower zanika obdolžitve

Boston, Mass., 5. sept.—General Eisenhower, šef generalnega štaba, je zanikal obdolžitve, da je skušala armada dobiti kontrolo nad ekonomijo v vojnem času. Obdolžitve je izrekel Donald M. Nelson, bivši načelnik odbora za vojno produkcijo.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$8.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopis dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

135

Amerikanski Slovenec prenehal

Zadnji torek, 3. sept., je izšla zadnja izdaja Amerikanskega Slovenca, najstarejšega slovenskega lista v Ameriki. Prva številka je izšla 3. sept. 1891 v Chicagu, zadnja pa 55 let pozneje istotam. Njegov ustanovitelj je bil Anton Murnik, ki pa je list par mesecev pozneje prodal znanemu misijonarju F. J. Buhu, ki ga je preselil v Tower, Minn., kjer je izhajal do konca leta 1899. Iz Minnesote se je list preselil v Joliet, kjer je izhajal do leta 1924, ko se je preselil v Chicago in postal dnevnik. Kot dnevnik je izhajal do maja 1943, nakar je postal dvotednik. Zadnjih 22 let ga je urejeval John Jerich, glavni in kolikor nam je znano tudi edini lastnik tiskovne družbe Edinost, ki je list uradno izdajala. Prej so ga urejevali večinoma duhovniki, vsaj pa izključno do leta 1910.

A. S. je bil na lep način položen v grob. Kupila ga je namreč KSKJ—v kakšen namen, nam ni točno znano. Njegov urednik in izdajatelj Jerich sicer pravi, da ga bo KSKJ "izdajala v bodoče kot svoje uradno glasilo." To je morda rečeno le radi "lepšega," kajti kolikor nam je znano, KSKJ Amerikanskega Slovenca ne bo držala pri življenju, ker ima že svoje Glasilo. Možno sicer je, da ga bo "združila" z Glasilom, kar pa bo le formalnost.

O tej kupčiji smo slišali že pred več meseci—če se pravilno spominjamo, že lani, ko je pričel nastajati odprt boj med klerikalno kliko okrog Ameriške Domovine in Jerichovim listom. Takrat so nastale govorice, da v Clevelandu in tudi v Jolietu "tuhtajo," kako bi bodisi "spametovali" ali pa "likvidirali" Amerikanskega Slovenca, ker ni hotel metati blata na osvobodilno gibanje v starem kraju, marveč damaj prostor rev. Trunku, svojemu glavnemu sodniku. Trunkov smrtni greh pa je, da je rad "pohujšaval" katoliške ovčice s svojim panslavizmom in rusofilstvom ter gledal z razumevalnimi in na splošno s simpatičnimi očmi tudi na Tita, na osvobodilno borbo in na novo Jugoslavijo.

S Trunkovimi nazori je bil pri urejanju lista več ali manj prežet tudi John Jerich, ki je napram novi Jugoslaviji zasledoval strpne smernice in svojih čitateljev ni od izdaje do izdaje strahal s komunističnim bavljavom. Vsled tega je zadnja leta povzročil tudi politični razkol med slovenskimi katoličani v tej deželi, oziroma prepričal ljudem okrog Ameriške Domovine, da med katoličani niso mogli povsem v kalnem ribariti in so lahko slišali vsaj Trunkov zvon glede Rusije in Jugoslavije.

Z likvidacijo Amerikanskega Slovenca se bodo najbolj zamejala temna srca ljudi okrog Ameriške Domovine, kajti med katoliškimi lajki bodo zdaj imeli odprto pot pri širjenju svojega političnega strupa v obliki zlobne pa lažnjive propagande. Iz tega razloga je prenehanje Amerikanskega Slovenca velika škoda za vso ameriško Slovenijo, kajti A. D. ima zdaj odprto pot med katoličani.

Ta perspektiva je gotovo igrala glavno vlogo pri likvidiranju Amerikanskega Slovenca—kako se iznebiti med katoličani najvažnejšega lista, ki zadnja leta ni hotel korakati po totalitarnih smernicah vrhovne komande političnega klerikalizma, katere je zbrana okrog Ameriške Domovine, svojega glavnega političnega glasila. Ta naloga je bila odkazana KSKJ, ki je v tem primeru postala le golo orodje te zlonamerne klike, kateri je pošten katoliški list postal velik trn v peti. Zato je Jerich imel zadnjih par let tudi velike težave pri izdajanju svojega lista, kajti razen rev. Trunka so mu vsi metali polena pod noge. In raje kot bi se skoraj osamljen boril proti močni, brezvestni klerikalni klikki, zbrani okrog A. D., je sprejel ponudbo za "lep" pokop Amerikanskega Slovenca z mislijo, da se umakne v pokoj.

Tako je zatonil najstarejši slovenski list v Ameriki kot žrtev notranjih intrig, ker ni hotel služiti onim klerikalnim silam, ki dan za dnevno bruhajo ogenj in žveplo na novo Jugoslavijo in Rusijo.

Mačkova "misija" v Ameriki

Zadnji nedeljo in ponedeljek so se v Shermanovem hotelu v Chicagu zbrali na "saboru" isti hrvaški elementi, ki so vsa medvojnina leta "reševali" svojo staro domovino na svoj karakterističen način in se po nemškem in italijanskem vdoru v Jugoslavijo več ali manj oddahnili, ko je kriminalce vseh kriminalcev Ante Pavelić proglasil "nezavisno Hrvatsko" in se oklical za Hitlerjevega in Mussolinijevega glavnega "vodjo" na Balkanu. Zbrali so se, da v svoji sredi pozdravijo prihod dr. Vladimirja Mačka v Ameriko, si vsaj v duhu podajo roke s fotičevci in pričnejo z organizirano kampanjo proti novi Jugoslaviji.

Ta "sabor" je sklicala "Hrvatska seljačka stranka v Americi i Kanadi." Mi smo upali, da je zadnja vojna med ameriški in kanadskimi Hrvati pokopala to "seljačko" stranko, kajti velika večina izmed njih si ne služi kruha na hrvaških kmetijah, marveč v ameriških jeklnarh in rudnikih in tovarnah. Mislili smo tudi, da je zadnja vojna tudi med ameriški in kanadskimi Hrvati pokopala blazni šovinizem, ki je gorel za "nezavisno Hrvatsko" in jih tiral, da so se blazno kosali, kdo bo večji nacionalist. Ampak smo se motili.

Razvoj zadnjih mesecev je pokazal, da se je hrvaški šovinizem med vojno v Ameriki in Kanadi le potuhnil. Potuhnil so se radčevci in paveličevci, med katerimi po razglasitvi "nezavisne Hrvatske" spomladila leta 1941 sicer ni bilo razlike. Prisiljeni so bili postati—"dobri patrioti," seveda ameriški in kanadski. Potem so se par let navduševali za Tita in partizane, po begu dr. Vladimirja Mačka v Pariz pa so se nekateri zopet sprevrgli v svoj stari element in zopet privlekli na dan—"seljačko stranko"...

Pod to firmo se je zadnje čase začela zbirati hrvaška reakcija, ki je zadnje dni zborovala v Chicagu. V Ameriko je zdaj dobila tudi svojega voditelja Mačka, ki bo "reševal" Hrvatsko in Hrvate na svoj tradicionalni način. (On menda ni imel toliko sitnosti za

VTISI IN SPOMINI NA
13. REDNO KONVENCIJO

Cleveland, O. — V naslednjih izčrpnih želim podati moje spomine in vtise s 13. redne konvencije SNPJ, Clevelandška delegacija se je odpeljala s postaje Union z enourno zamudo. Odpeljali smo se namreč ob 12.20 popoldne mesto ob 11.25 dopoldne. Vozili smo se z železnico New York Central, s katero smo naredili pogodbo za vožnjo od Clevelanda do Eveletha, Minn., ter nazaj. Vse je šlo prav po sreči, razen enourne zamude. Naša družba je bila povsem veselo razpoložena. Smeha in šal ni manjkalo.

V Chicagu smo se pripeljali uro pozneje, ob 5.45, zato je moral na nas čakati poseben vlak, ki je bil najet za delegacijo SNPJ. Lahko si mislite kako je bilo treba hiteti s postaje La Salle na postajo North Western. Rečem vam, kakor sem napisal v Enakopravnosti, tisti prevoz s postaje na postajo je bil od muh in vraga. Treba je bilo stopiti na prste v pol temi, po raznih stopnicah, a v obeh rokah pa težko prtljago. Poleg tega pa je bila še velika gneča, ljudje drveč in se mešajo vse križem krašem. To je bilo za ženske še bolj mučno. Tudi takozvani posebni izvožski so od muh. Ko te po velikem cinkanju pripeljejo na mesto, ti povedo, da je tvoj vlak že skoraj napolnjen in pripravljen za ohod. V našem slučaju je bilo malo drugače, ker smo imeli poseben vlak.

Končno smo se vseeno srečno ukrcali v tisti cincarski vlak, kateri nas je res zelo cincarsko peljal, da bi bilo lahko sram železniško družbo North Western. O tem sem že pisal v Enakopravnosti, v Prosveti bom pa pozneje. Plačal poštno in še vnaprej, obljubijo, da ti bodo dali vsaj prilično postrežbo, pa dobiš za poštno plačilo vsake vrste smolo.

Na vlakcu smo se nato posedli, pozdravljali s brati delegati in delegatnjami in predstavljali. V Eveleth se je peljalo tudi mnogo gostov. Družba v splošnem je bila vesela in zabavna, zato se nismo preveč brigali za razne neugodnosti in slabo postrežbo. Za te stvari sem se bolj zanimal, ko sem se vozil domov brez domače družbe.

V Eveleth smo dospeli po zelo cincarski vožnji v nedeljo okrog polne ali malo pozneje. Dospeli smo zagledali veliko množico naših in drugih ljudi, ki so čakali na nas. Med njimi so bili tudi glavni odborniki SNPJ ter posebni odbori, ki so prišli v Eveleth nekaj dni prej. Med njimi sem zagledal in se pozdravil tudi z gl. predsednikom ABZ Rogljem, gl. tajnikom Zbašnikom in urednikom Nove dobe Terbovcem. Oni so namreč imeli tedaj v Elyju polletno zborovanje.

Potem smo oddali našo prtljago v Mestni avditorij, kjer smo se registrirali za stanovanje. Do tega poslopja nas je vse skupaj spremljala mestna godba. Naj omenim, da so bile vse glavne ulice in poslopja lepo okrašena delegacij v počast. Mesto Eveleth menda še ni bilo tako lepo okrašeno kot to pot, vsaj tako sem slišal.

Kje sem stanoval začasno konvencije? Z drugim dvema delegatoma so me odpeljali na naslov družine John Agnich, 716 Park ave. Imel sem zelo lepo stanovanje poleg parka, kjer je bil lep razgled. Družina je bila zelo prijazna in gostoljubna. Moja sestanovalec sta bila delegat Frank Erzar iz Elyja, Minn., in John Valetich, delegat dru-

štva 271 iz Garyja, Ind. Slednji je imel avto in je naju vozil na zborovanje vsako jutro. Naše stanovanje je bilo namreč oddaljeno kakih 20 minut hoda. Delegatu Valetichu najlepša hvala. On je izvrsten dečko v vsem, posebno v pogovoru.

Z družino John Agnich smo se prav imenitno razumeli, radi tega jo želim malo opisati. John Agnich se je rodil blizu Črnomlja v Beli krajini. V Ameriko je odšel l. 1897 in se naselil v Calumetu, Mich. Tedaj mu je bilo 17 let. Tam se je oženil s 16-letno tu rojeno Angelo Jermanovo. Leta 1910 pa sta se preselila v Eveleth, kjer sta vodila mnogo let gostilno, pozneje pa je služil mr. Agnich okrog 18 let kot mestni policist. V zakonu sta vzgojila štiri otroke, dva sinova in dve hčeri. Najstarejši sin je učitelj na srednji mestni šoli v Evelethu. On je član SNPJ. Tudi drugi sin ima dobro službo. Starejša hči je poročena, mlajša, stara 21 let, je pa še svobodna in začasno pomaga svoji mami.

Mrs. Agnich ima že živčo mater, katere še vedno stanuje v Calumetu. Stara je 87 let. Ko je prišla v Ameriko, ji je bilo 27 let. Oče pa je umrl še pred leti. Imela sta več otrok in se ne morem, je mrs. Agnich najstarejša. V Calumetu se je naselilo največ rojakov iz okolice Črnomlja, Semiča in Metlike. Tudi v Evelethu jih je še precej. John Agnich mi je pripovedoval o sosedih Šokcih, o katerih sem slišal že prej. Njegovo pripovedovanje me je zelo zanimalo. Najlepše se zahvaljujem družini Agnich za postrežbo in vljudnost, kakor tudi otrokom, ki so bili tako preprosti in dostojni ves čas mojega bivanja pri njih! Ako je kakšna majhna pomoč v tem spisu, naj mi družina Agnich oprosti, če pa nas bo pot še kdaj skupaj pripeljala, se bomo pa zopet lepe in prijateljsko pogovorili.

Na tem mestu se lepo zahvaljujem in prijateljsko pozdravljam tudi moja sestanovalec delegata Franka Erzarja in Johna Valeticha. Vsi skupaj ostanite zdravi in čitajte moje konvencijske spomine in druge dopise, tako da ne boste pozabili "večnega popotnika" Antona Jankoviča, delegata društva 147 iz Clevelanda.

Tisto nedeljo popoldne, ko smo prišli v Eveleth, smo se odpeljali na zelo prijazen pikniški prostor, kjer se je zbrala velika množica ljudi iz vseh krajev Amerike in Kanade. Dan je bil lep, kakor nalašč za piknik. V tej množici sem spoznal mnogo mojih starih prijateljev in znancev, s katerimi sem se pozdravil po mnogih letih. Z nekaterimi se nisem videl že 26 let, od časa, ko sem se potoval po zapadu. Pozdravljanja in rokovanja ni bilo ne konca ne kraja. Gotovi ljudje, ki so to videli, so me vprašali, če vse poznam. Vsi smo bili najbolj razpoloženi, škoda le, da ni bilo skoraj nič piva na pikniku. Sicer pa "železne" ni manjkalo in tudi sladke pijače ne. Dovolj za danes, prihodnjič bom pa nadaljeval.

Anton Jankovič.

IŠČE ROJAKA

Johnstown, Pa.—Rad bi izvedel za naslov rojaka Janeza Ovsa, ki je bil rojen v Zalogu pri Ljubljani.

Po poročilu moje sestre je Avsec živel pred vojno v Clevelandu, O. Star je okoli 63 let. Če kdo ve, kje se nahaja, ali če bi sam čital te vrstice, prosim, da bi se glasil na moj naslov, R. D. 2, Box 187, Johnstown, Pa.

Ignatz Grosnik.

svoj prihod v Ameriko kot jugoslovanski veleposlanik Sava Kosanović... Ta "kmetijski sabor" si je zopet zapisal na svoj prapor zahtevo za—"nezavisno Hrvatsko"... Razume se, da je bilo tudi veliko udrihanja po Titu in novi Jugoslaviji. Kar ameriškim in kanadskim Hrvatom manjka, je še—zloglasni Pavelić. Toda ker živimo v dobi velikih kontradikcij, ki je bilo črno in črno belo, se lahko zgodi, da se bo dr. Mačku pridružil na naši svobodni zemlji tudi velekvizling Ante Pavelić in potem bosta skupaj "reševali" Hrvatsko in Hrvate, kakor sta jih več ali manj tudi pod Mussolinijem in Hitlerjem. Tragično je, da vsi Hrvatje tega ne vidijo.

HRABRNI VOJAK ODLIKOVAN

North Chicago, Ill.—Robert E. Zakovsek, sin družine John Zakovsek, se je junaško izkazal, ko je bil v službi Strica Sama na otoku Borneo. Ko so eksplodirali gasolinski sodčki na ujeti japonski ladji v pristanišču Balikpapan, Borneo, ter je ogenj ogražal ladjo Liberty, je R. Zakovsek šel na japonsko ladjo in dobil ogenj pod kontrolo, da ni ogražal drugih ladij v bližini.

Robert je bil v službi Strica Sama nad štiri leta, sedaj pa je v službi v mestu Providence, R. I. Pred opisanim junaškim činom je bil odlikovan z medaljo škrlatega srca. Njegova mati je tajnica društva št. 14 SNPJ. Poročevalec.

POPRAVEK

Chicago.—V seznamu prispevkov za politično akcijo SANSa, ki je bil objavljen v Prosveti 30. avgusta, je bilo označeno, da je John M. Wirant, delegat društva št. 6 SNPJ, prispeval \$10. Pravilno bi se moralo glasiti, da sta omenjeno vsoto darovala oba delegata omenjenega društva skupno, brat Wirant in Julius Lesjak, zakar se obema tajništvo SANSa iskreno zahvaljuje. Mirko G. Kuhel, tajnik SANSa.

NAD SVETOM SE ZOPET ZBIRAJO ČRNI OBLAKI

Port Arthur, Texas.—Leto dni je že minilo, odkar so bombe dokončale svoje razdiralno delo. Mesta, v katerih je nekdanji vladalo veselje, so danes v razvalinah. Veselje naroda se je spremenilo v tugo in žalost. Tisti, ki so preživeli to strahotno vojno, še vedno slišijo in vidijo pred seboj svoje drage, ki so v trpljenju in mukah sklenili svoja življenja.

Danes, po enoletnem premirju, če sploh moremo pisati o miru, še tu in tam zapoje smrtno pesem strojnica ter upihne luč življenja temu ali onemu izdajalcu. Ti, trpin, pa tavaš s po-bešeno glavo, ti, ki si bil nekdanj cvet slovenskega naroda. Tvoja hiša je porušena in požgana in tam, kjer so rastle nekdanje cvetlice, je danes pepel in grob tvojih dragih. Strašna slika te spremlja in ne moreš verjeti resnici. Sam sebe hočeš prepričati, da so to le strašne sanje—zravnaš se in hočeš proč od pogorišča, a ne moreš! Truden si, želiš si počitka, omagaš in se nasloniš na jabljan, nato se zgrudiš in zaspiš...

In glej te strašne sanje! Ne želim, da bi se še kdaj povrnilo! Veselje me je prevzelo, ko je ta prikazen izginila iz mojih možgan. Veter je pihal na levo in desno in nosil pepel njegovih dragih po njegovem smehljajočem se obrazu!

To ni povest o zakletih kraljičini, to je trpká resnica. Krížev pot Kristusa je malenkost v primeri s trpljenjem naših bratov in sester v stari domovini! Pisma, ki jih čitamo v Prosveti, jasno pričajo kaj vse je prestopil tvoj in moj brat, tvoja in moja sestra v tej strašni vojni.

Vse kaže, da trpljenja in prelivanja krvi še ne bo konec. Pravijo, da v Parizu na mirovni konferenci delajo za mir, toda to je samo lepa fraza, kajti v resnici kujejo tretjo svetovno vojno. Če pride do nje, potem bo zopet zavladala smrtna pesem in pokončala vse, ki so še ostali pri življenju.

Poglejmo nazaj v prvo svetovno vojno. Tudi tedaj je bila Nemčija sovražnica Amerike, toda kmalu po porazu je je Amerika priznala, nemški denar pa je dobil vrednost v zlati valuti, katero so podprli ameriški kapitalisti, da so lahko uvažali vojni material in priprave za drugo svetovno vojno. S sigurnostjo lahko zapišem, ako bi Hitler najprvo napadel Rusijo in ne Francijo, bi bil danes okrašen z vsemi ameriški odlikovanji. Tudi papež mu bi podelil križec.

Če pomislimo, da je bila Rusija v prvi in drugi svetovni vojni zaveznica Amerike in se z njo skupno bojevala rama ob rami, se ne moremo načuditi, da jo je Amerika priznala kot su-

Sovjetska Rusija v povojni do

Spisal Victor Manuel Villasenor

Z avtorjevimi dovoljenjem prestavi V. Žebre iz Mehika

(Nadaljevanje)

Idoč po ulicah Moskve in do bro vedoč, da v Rusiji ni bilo mogoče nagromaditi milijone vojnih profitov, kot so si jih "domoljubi" v demokratičnih zapadnih deželah, sem vprašal mlado deklet pred univerzo Moskvo, če so med vojno gotovi ljudje obogateli s prekupčevanjem, kot je to poštna navada v Ameriki.

"Ne!" je bil odgovor. "Nikdo ni mogel tega niti poskusiti, če pa bi kdo hotel tako kupčijo podpreti, bi ga na mestu ustrelili!"

Rusija je bila edina dežela, v kateri niso iz človeške krvi in trpljenja gromadili milijone privatni podjetniki in politikaši. V Rusiji ni privatnih tovarn in dobički se ne gromadijo v sorazmerno s prelito človeško krvjo! Tam ni bogobežnih in patriotičnih monopolistov, ki bi trgovali in bogateli na račun suhih delavcev in lačnih otrok. Ruski narod se je kot celota boril, stradal in krvavel!

Epopėja Leningrada

Ne morem vam v kratkem času opisati vseh junaških činov, kateri so se dogodili v Stalingradu in Leningradu, vendar hočem podati vsaj glavne moje vtise o teh dveh slavljih mestih. Leningrad me spominja na široke, veličastne ulice, krasne mostove, ki vežejo oba bregova Neve, dalje me spominja na starinske gradove in na prijazne hišice za delavce, ki imajo še novo lice. Najbolj pa se mi je vtisnil v spomin moj prvi obisk v palači Petra Velikega. V ogromnem vrtni, ki obdaja to palačo, sem se neke nedelje prvič seznanil z ruskim ljudstvom v celosti. Zbral se je tisoče mladidih ljudi. Nekateri so peli, drugi plesali, se šalili med seboj in razgovarjali se v večjih skupinah o vsemogočih predmetih. Vsi go se obnašali kot da bi bili člani ene same velike družine in smeh, petje, veselje je odmevalo povsod.

Ob tej priliki sem se spomnil na dolga poročila meščanskih sopsopov, ki trdijo, da je ruski narod čemern, žalosten in nezaupljiv. Veselje se je mene oprljalo in čutil sem kot da bi bil tudi jaz del tega veselja. Mnogo dežel sem že prepotoval, ali takega zadovoljstva in razkošnega pa prešernega hrupa in radosti nisem nikjer drugje srečal kot v teh košatih vrtovih Petra Velikega.

Leningrad se je v predvojnih letih spreminjal v mesto, o katerem je sanjal nesmrtni Lenin. Mesto je posedovalo 60 visokih šol, 120 tehničnih, 500 srednjih in nižjih šol, dalje 22 ogromnih prostorov za mladinske igre, 85 modernih bolnišnic in 340 postojank za prve potrebe Rdečega

vereno državo žele po mnogih letih, toda ne iz ljubezni do nje, temveč ker jo je v to prisilila Hitlerjeva vojna mašina, zavedajoč se, da brez sovjetske pomoči ni mogoče poraziti Hitlerja. Danes, po enoletnem premirju, sklicavamo mirovne konference in sklepamo mirovne pogodbe. V kapitalističnih listih in po radu dnevnop naznanjajo, da so za mir, za pravičen mir in demokracijo, zaeno pa podpirajo reakcionarne vlade, katere s pomočjo angleških bajonetov vsiljujejo narodom. Ali je to tista opevana ameriška demokracija?

Dragi ameriški Slovenci! Zopet se zbirajo oblaki nad Jugoslavijo. Zadnji čas je, da spreporogivimo tudi mi in zahtevamo pojasnitve o celi aferi, ki se je zgodila v Jugoslaviji. Kdo je zakrivil tiste nesrečo? Ako je Amerika imela dovoljenje od jugoslovanske vlade, da so njeni aeroplani pluli nad jugoslovanskim ozemljem, potem je tisti

kriza. Leningrad je bil pa na svojo kulturo in industrijo. Tem mestu so ustvarjali velika dela Musorgski, Dostski, Čajkovski in drugi.

Iz leningradskih tovarn šli prvi traktorji na rusljane. Meseca novembra je Hitler v svojem govornakovem omenil nemškemu rodu sledeče: "Leningrad del—se bo predal, druga porušimo do tal! Ni je svetu, da bi ga rešila! Ne lezni obroč, s katerim se oklenili, je nepredeljiv! grad pogine od lakote!" Hitler je poginil, ali grad stoji! Sodeč za vojstališča, je imel Hitler pr česar on ni jemal v poštila junaška srca mož, otrok in starcev, ki so svoje mesto. Ruski narod šil Leningrad, narod, o kpišajo reakcionari listi, bežal pred Nemci do roba.

Obleganje Leningrada pričelo meseca avgusta 1. Obkolilo ga je 52 nemških ri finske divizije z vsem nim orožjem, s tanki, oimi topovi, letala pa so g bardirala noč in dan. Prstvo je bilo odločeno na zmagao. Proti Nemcem se nili 350 kilometrov betozidovja, izkopali 450 km in zgradili v mestu 40 km kad. Prišla je zima, en hujših v zadnjih desetlet sije, ženske so čistile sneg in pazile na odvodne kanbi se ne vgnezdile kužne Ti. Ženske niso poznada, stale so ob strojnice pravljale vse, kar so raz nemške granate, in prodtter debel led na Nevi, da šle do vode.

Moški so delali dan in 200 gramih črnega kruha no—to je bilo vse, kar so Šole so bile odprte in ot pisali s svinčniki, kajti č zamrznilo. Za božič ni et i en pes ali maček živ v mestu. Otroci so vozili k kaš telesa svojih mrtvih in mater na pokopališča. secu februarju 1. 1942 se naredili pot, izhod iz zamrznjenem jezeru Laop po tej poti je pričela prv prva pomoč. Od 3,500,000 valcev jih je 1,000,000 iz življenje, toda dne 9. ma so nemški in finski topohali ogenj na mesto, so telji Leningrada prisostveliki filharmonični dvorranju Sostakovičeve sedmfonije, katero je sloviti nnik in skladatelj uglašil hrabrim braniteljem Leada! Obleganje je trajalo nuarja 1. 1944, potem p pričela velika ofenziva rmade. Hitler je igro izga

(Dalje prihodnjič.)

NAROČNIKO

Datum v oklepaju na (Sept. 30. 1946), poleg imena na naslovu pomeni vam je s tem datumom časno, da se vam list se

Slovenskega ameriškega narodnega sveta

3935 W. 26th Street, Chicago, Ill.

PRISPEVKI V SKLAD OTROŠKE BOLNICE

SEZNAM ŠTEVILKA 9

Gotovina v skladu dne 31. julija 1946. \$ 92,678.76

Prejeto v dobi med 1. in 15. avgustom 1946:

COLORADO: Zapadna slovenska zveza, Denver, \$100.00, W. J. Nowowiecki, Denver, \$10.00, skupaj 110.00

ILLINOIS: Moški pevski zbor "Franco Preferen," Chicago, \$10.00, Društvo št. 115 SNPJ, Joliet, \$25; društvo Planinski raj \$17. Po \$10: družina Jacob More, Jacob Skala in žena, ter Anton Zelnik. Po \$5: John Gerl in žena, Frank Sterniša in žena, Mike Zelnik, Frank Crotty in žena, Joe Malnar, Mike Denuolovetz, Matek, Frank Martin, Martin Planinski, John Skrabec, Anna Glavan, John Adamich, Martin Planinski, John Skrabec, Anna Glavan, John Gihla in žena, Leo Adamich, Jean Tezak, Louis Urbančič, družina Frances Malnar, neimenovana, Rose Kodrič, Rudy Silc in žena, Peter Mandel, Fred Ferlin in Joe Jagodnik; dve osebi po \$3 šestnajst po \$2, enaindeset po \$1, sedem po 50c in dva po 25c. Nabralci so bili: Frank Sterniša, John Russ, John Gerl, Rudy Silc in Anton Zetko. Poslala Helen Sterniša, tajnica društva št. 115 SNPJ, skupaj 290.00

PODružnica št. 49 SANS, La Salle: Po \$100: Frank Erle in žena, Slovenski narodni dom; društvo št. 98 SNPJ št. 1. Po \$20: George Verderbar in Katarina Verderbar, za žrtve vojne sestre. Po \$15: Henry Bruder in John Novak ml. Po \$10: Louis Kosem in žena, Anton Piletic st., Costello Bros., Frank Kukuljic in žena, Mike Zokal in žena, Frances in Anton Sotočnik, Jennie Bruder, Frank Bratkovich in žena, Frank J. Bruder in žena, društvo št. 124 ABZ, društvo št. 337 SNPJ, La Salle National Bank, moški klub, odsek Slov. nar. doma, gospodinjstvi klub, odsek Slov. nar. doma. Po \$5: Math Vogrich in Mary Zalkovec; George Bizjak \$7. Po \$5: Charles Shimkus in žena, Frank Ravnikar in žena, Stanley Koskosky in žena, John Hribnik, družina Kobal, Joe Mauser, Mary Livek, Frank Udvarc in žena, Louis Gnidovec in žena, Frank Setinec in žena, John Urslich in žena, Frank Spitzmiller ml. in žena, Joe Jakše, Caroline Hrovat, Joe Majcen in žena, Joe Bregant in žena, Louis Spelich in žena, Martin Novlan in žena, John Pohar in žena, Paul Fejtschak in žena, Henry Lushina in žena, Joe Miklavčič in žena, Ludvig Lushina in žena, Antonia Recel, Rudolph Lushina in žena, Theresa Strell, Anton Knafelic in žena, Darwin Zevnik, Joe Ojsteriel, Mary Dolanc, Mrs. Frank Gregorič, August Brate in žena, Anton Predanich in žena, Frank Martiniak in žena, Vinc. Obid in žena, Frances Gende, Frank Gregorič in žena, Joe Ajster in žena, Lawrence Pirc in žena, Anton Kopac in žena, Joe Novak in žena, Fred Malgal in žena, Anton Remenich in žena, Tom Kralj in Joe Vogrinč, dve osebi po \$3, 31 oseb po \$2, eden \$1.50, 58 po \$1, 7 po 50 centov in 3 po 25 centov, skupaj \$84.75; iz blagajne dodani \$194.90. Darovalci iz Oglesby: Po \$5: društvo št. 95 SNPJ, Louis Gregorič in žena, Anton Udvarc in žena, Mrs. Slogar in družina. Po \$10: John in Mary Zenc, John in Milka Hotko ter Louis Višnikar st. Po \$5: Anton Grdin in žena, Frank Nadvesnik in žena, Frank Luskovich in žena, Anton Jereb in žena, Mary Esca, John Dušak in žena, Michael Simenc in žena, Mary Meglich, Frank Yersle in žena, Frank Tominec in žena, Mrs. M. Kožel, društvo št. 155 SNPJ, Joe Senica in žena, John Rančigaj in žena, Joe Kožel in žena, Frank Senica in žena, George Mišjak in žena, Frank Hančič in žena, Louis Skoporc in žena, Martin Kotar in žena, Edy Hauptman in žena, Frank Grubar in žena, ter podružnica št. 89 SZZ, tri osebe po \$3, 13 po \$2, 28 po \$1, 4 po 50 centov in 2 majhna otroka 35c, skupaj \$310.35. Nabralica Christina Nadvesnik, tajnica podružnice št. 49 SANS. Darovalci iz Dupue: Podružnica št. 85 SZZ \$16. Po \$10: društvo št. 89 SNPJ, Louis Žičkar, Peter Banich, Jack Vozel in Ilaj Zlobak. Po \$5: Vincent Omahan in John Slatner st. Po \$7: Anton Retel in Frank Kovacevich; John Zugich \$6.50. Po \$6: John Resetich ter Mary Kuhar in hčere. Po \$5: društvo št. 130 ABZ, Ignac Benke, John Spolar st., Martin Novak, Martin Perhne, Blas Vilenc, Anna Zoran in Anton Horzen; eden \$4, trije po \$3, svet po \$2, eden \$1.50, dvanajst po \$1 in dva po 50c. Nabralci: Ignac Benke in John Zugich. Skupno nabrana in odposlana vsota iz Dupue \$200. Iz vseh treh naselbin skupaj 1,540.00

INDIANA: Podružnica št. 61 SANS, Indianapolis: Slovenski narodni dom \$60, ostali prispevki \$110, skupaj 170.00

MICHIGAN: Podružnica št. 108 SANS, Detroit: Prebitek piknika \$418.35; darovali na zabavi: Peter Benedik in žena \$10; po \$5: Platt in žena, Bostanic in žena, J. Cveroff in žena, Fred Henderson, A. Anžiček in žena, Espia in žena (Toledo, O.), ter Stefa in žena (Toledo, O.); darovi v manjših zneskih \$23.50. Skupaj \$68.50. Nabrala Dorothy Kapel. Na seji podr. št. 108 SANS darovali: Joe Kotar in žena \$10; po \$5: Peter Puhek in žena, John Lamut in žena in Mary Rant; en dar \$2, en pa \$1; skupaj nabrano na seji \$28. Skupni prispevki znašajo \$64.85, manj stroški 15c, poslano po John Kralj. 514.70

MINNESOTA: Društvo št. 338 SNPJ, Virginia, \$10; po \$10: John Matko in žena, Mirko Rüdman in žena, John Schmelzer in žena ter Matt Tavchar in žena; štirje darovi pa \$1. Skupaj nabrano in poslano 34.00

MONTANA: Člani društva št. 81 SNPJ, Red Lodge: Po \$5: Mary in Frank Rožič, John Šepc in Fannie Koprivšek, en dar \$1. Skupaj poslano po Mary Erznovnik 17.00

NEBRASKA: Omaha: Joe Weis in žena \$10; John Urek in žena \$7. Po \$5: društvo št. 11 ABZ, Peter Balkovec in žena, Fred Virant in žena, Martin Petrosič in žena, dva po \$3, šest po \$2, eden \$1.50, eden \$1.05 in pet po \$1. Nabralci John Urek, Fred Virant, Joe Weiss in Peter Brodrič. Skupaj nabrana 62.55

NEW YORK: Gowanda: Slovenski dom in Slovenski klub \$50. Po \$25: društvo št. 325 SNPJ, Mary Žužek, Gowanda Boosters; po \$20: Peter Jeram; po \$10: društvo št. 11 ABZ, Anton Klun in žena, James Dekleva in žena, John Hočkar ter Matt Evans in žena; po \$5: John Matekovich in žena, Anton Rema, Chas Sterniša st., Louis Buschay in žena, Frank Šušil in žena, John Bratosh in žena, John Vehar in žena, Joe Babin, Martin Matekovich in žena, Martin Voncina st. in žena, Joe Naglich st. in žena, John Kontel in žena, Joe Bezeljak in žena, Leo Stavjanja in žena, Joe Pecnik in žena ter Ludvik Hrnec in žena. en dar \$4, ena oseba \$3, pet po \$2 in štirje po \$1. Poslal Martin Matekovich. Skupaj 346.00

OHIO: Joseph Irman, Akron 20.00

PODružnica št. 39 SANS, Cleveland (za SANS \$200) 1,000.00

PODružnica št. 48 SANS, Cleveland (za SANS \$220.70) 1,000.00

Člani društva št. 55 SNPJ, East Palestine: Po \$5: Anton Brelih, Steve Bolje, Jacob Trobec, Paul Tavčar, Katy Jurjavčič, Franjo Kofar, Thomas Tushar, James Tushar, Valentin Dagarin, Frank Golob, Mary Božič; eden \$3, dva po \$2, enajst po \$1 in eden 50c. Nabralca Jacob Trobec in Anton Brelih. Skupna vsota 73.50

Društvo št. 476 SNPJ, Salem, postal Fr, Hrvatin 337.00

PENNSYLVANIA: Društvo št. 663 SNPJ, Hutchinson, \$5; Valentin Lazar \$5, dva po \$2, šestnajst po \$1 in 4 po 50 centov. Nabralca Frank Juvan in Matt Yurekovich. 32.00

Društvo št. 204 SNPJ, Luzerne 25.00

Podružnica št. 3 SANS, Pittsburgh, Rev. Math F. Kebe 20.00

Podružnica št. 12 SANS, W. Aliquippa, George Smrekar 4.00

WASHINGTON: Društvo št. 302 SNPJ, Issaquah, \$5. Nabralci so darovali: po \$5: Frank Aubel, John Kramer st., Vincent Chorne, Edward Chorne, John Burkelta, Pavel Blasič, Mike Prospek, Frank Erzen, Frank Taucher in Julia Agnich; eden \$2.50, eden po \$2. Skupaj 59.50

WEST VIRGINIA: Društvo št. 29 SNPJ, Thomas, \$10 in žena, Bert \$10; po \$5: Andrew Suman, Lenhart Werdnick, John Bared, Jacob Klevisher, Frances Miekush, Anton Vidmar,

Blaž Paušek, Sebastjan Gasser, Charles Shega in Frank Lenček. Skupaj sprejeto 70.00

WISCONSIN: John Klemenčič, Crivitz 5.00

Društvo št. 38 SNPJ, Kenosha, dobiček od piknika z dne 9. julija \$67; Paul Rademond in žena \$10; po \$5: Anton Cernič, Louis Zupan in žena ter Frank Persin in žena; balničarji so darovali \$3; trije darovi po \$1. Poslala Jennie Hrovat. Skupaj 98.00

Podružnica št. 56 SANS, Milwaukee: Društvo Sloga št. 1 JPZS \$50. Po \$10: Mary in Joseph Sterle, Mike Sostarich ter Peter in Johanna Lopp, John Gričar in žena \$6. Po \$5: Joseph Prisan in žena, Frank Krzich in žena, Martin Leskovek in žena, Edward Krizan, Agnes Krizan, Joe Campa in žena, Anton Vachetz in žena ter Antonia Koshinc; Louis Barborich izročil \$5, katere je daroval Anton Božich; en dar \$1.—Christina Podjavorsek izročila \$20, katere so prispevali: Frank Sedmak in žena \$10; po \$5: Matt in Mary Krnetz ter Louis in Mary Potiak.—Anna Puncer izročila \$110 od sledečih: po \$25: John Tesovnik, Maks Kodel in družina Jacob Rožič; po \$10: Anton Jeraj in Leonard Alpner; po \$5: Elizabeta Banko, Mary E. Tesovnik in Anton Serhovník.—Nabralica Agnes Medved \$31; prispevali so: Jacob Okoren in žena \$25, Joseph Candek \$5, eden pa \$1.—Mary Vasil izročila \$62; darovali so: po \$10: Geo Vasil in žena, Joe Krantz in žena in Ciril Muskatevec; po \$5: Mary Owen, Louise Widmar, Mary Glavan, Katherine Muskatevec, John Remitz in žena ter L. Soba in žena; eden \$2.—Josephine Slatnik izročila \$80, katere so prispevali: Jožef in Ana Zaitz \$25; po \$10: John Novak in žena, Ursula in Ferd. Rakel, Frances Virtich in Mary Schuler; po \$5: Andrew Rutar in žena, Valentin Virtich in Josephine Slatnik.—Nabralica Helen Ambrozich \$100; darovali so: društvo št. 747 SNPJ \$25; po \$10: Teresa Juvantz, Steve Mohorko in žena, John Klopčich, Helen in Louis Ambrozich; po \$5: Mary Mihelich, John Camer in žena, Joe Vidmar in žena, F. Medved in žena, Joe Rodich in žena ter Antonia Marsel; eden \$3.50, eden \$1 in eden 50c.—Mary Vasil je tudi izročila vsoto \$207, katero je zbral Mike Ruppe. Darovali so: po \$25: društvo št. 234 SNPJ, Anton Wacak in Hannah Wacak; po \$10: Anton in Fany Kamnikar, Joe Polandich, Jože Jančar, Frank in Vera Faleitich, Joe Grm, John Roje, Jos. Strucel in žena ter Leo Rozman in žena; po \$5: Frank Kolenc, Anton Ermenc, Frank Zupancich, John Omeje, Mary Skruby, John Kump, John Mihelich, Frank Levstik, Frank Perko, Frank Gabrovšek, Bruno B. Jovly, Joseph Cvetan, Anton Zakrajšek, Mary Poklar in Kocjan Ahčin; dva po \$3, šest po \$2, 14 po \$1. (Vsota \$105 je bila omenjena v zadnjem izkazu, toda manjkalo je imen darovalcev, razen družstva Lillija.) Skupaj nabrano in poslano (za SANS \$200, posebej) 742.00

Podružnica št. 18 SANS, Sheboygan: Annie Paulic 5.00

WYOMING: Urban Mrak, Rock Springs (poslala Rose Doak) 5.00

RAZNO-CANADA: Društvo Novo mesto št. 12 VPZ Bled, St. Catharines, Ont. (iz društvene blagajne) \$800; Thomas Zepič \$80; Joseph Pogorelec in Franc Kramar vsak po \$20; Ludvik Kolenc \$11; po \$10: Alojz Anzelc, Matija Farkaš, Franc Možina, Franc Peček in Vinko Pogačar; po \$5: Franc Zagonc, Franc Osterbenč, Eljija Milančević, Jos. Krajc, Franc Starc, Ivanka Starc, Thom Otoničar, Franca Otoničar, John Krize, Jos. Otoničar, Jos. Kolenc, Louis Arko, Jos. Drganec, Anton Turk, Francka Turk, Leopold Makke, Vencel Lesjak, John Ostanek, Jos. Kežar, Peter Kekič, Joseph Peček, Franc Mikolič, Ignac Višek, Tony Bartol, John Gerden, Louis Pirc, Anton Mulec in Fred Seršen; eden \$3, petnajst po \$2, trinajst po \$1 in \$1.25 v manjših zneskih. (Skupaj nabrana vsota znaša \$1,118.25, manj stroški \$2.75, ostane \$1,115.50, kar je bilo izkazano že v prejšnjih seznamih, danes objavljamo samo imena darovalcev.)

Gotovina v skladu 15. avgusta 1946 \$ 99,376.81

Objubljen vsota (pledges) \$2,000.00

SKUPAJ \$131,376.81

Chicago, 31. avgusta 1946.

MIRKO G. KUHEL, tajnik SANSa.

Amerika in palestinski problem

London.—O.N.A.—Visoka britska uradna osebnost, ki je zahtevala, da se njenega imena ne objavi, je izrazila vašemu dopisniku mnenje, da se "Zedinjene države ne morejo popolnoma izogniti sodelovanju pri rešitvi palestinskega vprašanja."

Glede konference, ki je namepravana v Londonu med Britanci ter židovskimi in arabskimi predstavniki, je dejal, da je prepričan, da bo konferenca, ki se ima začeti dne 9. septembra, končno le uspešna.

"Seveda, mnogo bo težav in zaprek," je naglasil, "toda na koncu koncev bomo le nekako prišli do rešitve in dosegli sporazum."

Dalje je napovedal, da jasne odločitve s strani Amerike še ni pričakovati, a da je sigurno, da bo ameriško stališče postalo jasno po novembrskih volitvah.

Italija in Abesinija

Pariz.—O.N.A.—Tukaj se je je razširila vest, da je eden članov italijanske delegacije, ki se nahaja v Parizu, da zagovarja italijanske zahteve, neki Enrico Cerulli, o katerem pravijo, da je "izvedenec za afriška vprašanja". Ta vest je povzročila mnogo ugibanja med delegati zaveznikiških dežel.

Po trditvah nekaterih opazovalcev v francoski prestolnici je igral Cerulli izredno veliko vlogo pri začetku Mussolinijeve invazije Abesinije leta 1935.

Il Duce je bil takrat v stiski za povod, na podlagi katerega bi mogel udariti na Abesinijo. Cerulli je bil baje poslan na abesinsko mejo, kjer je zapovedal skupini italijanskih merilcev ozemlja, da prekoračijo mejo pri Walwalu. Posledica je bila, da so jih Abesinci napadli—in Mussolini je imel incident, na podlagi katerega je udaril.

K ODHODU MAKSIMA LITVINOVA

Napisal Donald Bell

Pred par meseci je praznoval Maksim Litvinov svoj 70. rojstni dan. Nikdo se ni zmedel, da je bil ta stari in zvesti boljševik odpuščen s svojega mesta namestnika zunanjega ministra. Novica je presenetila vse zahodnjake diplomatske kroge, kajti Litvinov je veljal kot eden prominentnih članov svetovne bratovščine diplomatov.

Mnogi sodijo, da velja pričakovati, da bo sovjetska politika postala mnogo bolj trda, bolj radikalna in manj popustljiva.

Vpliv Litvinova na sovjetsko zunanjo politiko je bil malenkosten v teh zadnjih letih. Sploh je svet najbrže precejeval njegovo pravi vpliv tudi že v oni dobi, ko so ga nekateri silkali kot drugega najvplivnejšega človeka Sovjetske unije. Splošna smer je bila izolacionistična, dočim je bil Litvinov izrazit internacionalist.

Toda Litvinov je bil vendar duh, ki je dajal smer ruski zunanji politiki preko 15 let, in prav do izbruha druge svetovne vojne. Celotno njegovo največje sovražništvo priznavali, da je pošten. Časnikarji in diplomati so mu zaupali. Nobenega dvoma ni o tem, da je užival zaupanje tudi doma med svojimi tovariši boljševiki.

Posvetil se je marksizmu že v starosti 17 let in je moral že v rani mladosti bežati v zahodno Evropo, kjer se je pridružil Leninu. Pozneje se je vrnil v Rusijo, a je moral zopet bežati. Leta 1917, ko so bolševiki prevzeli vladno oblast, ga je Lenin poslal na Anglesko, kjer je bil pa aretiran in zamenjen za britanskega agenta Lockharta, katerega so bili zaprli Rusi.

Litvinov ni propadel radi nezaupanja svojih tovarišev in tudi ne radi notranjih homatij v stranki. Njegova tragedija je bila, da je vedno zagovarjal sporazum z zahodnimi velesilami ter da je ta njegova uradna politična smer propadla.

Do precejšnje mere je bil žrtev politike zahodnega sveta. Na začetku svoje poti je zapustil Cicerinovo politično smer poziva vsem delavcem sveta—in je trdo delal v prid mednarodnim sporazumom. Toda ko je začel svojo prvo veliko kampanjo za splošno razoroževanje, sta Velika Britanija in Francija zahtevali, da jima ostane za večno ena premoč, katero sta takrat uživali.

Ko so Japonci udri v Mandžurijo, je Litvinov skoval svoj slavni izrek o nedeljivosti mira. Toda nikdo ni hotel poslušati. Ko je Hitler prišel na oblast, si je Litvinov prizadeval prepričati svet, da fašizem po-

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

GORENJSKO LJUDSTVO NAŠI MIROVNI DELEGACIJI:

Pravične meje—naša skupna odločna zahteva

Kakor povsod od Beograda do Ljubljane, je tudi ljudstvo na Gorenjskem izrazilo zaupanje naši mirovni delegaciji s podpredsednikom tov. Edvardom Kardeljem na čelu, da bo storila vse za združenje primorskih bratov z Jugoslavijo

LJUBLJANA, 25. julija.—Med navdušenim vzlikanjem množice, ki je zadrževala svoje zaupanje, se je vlak z našo mirovno delegacijo odpeljal z ljubljanskega kolodvora proti Gorenjski. Povsod ob progi z oken, balkonov in streh je mahalno stotine zastav in robcev in ob poti, kjer je vozil vlak, je odmeval klic za klicem:

"Hočemo Trst! Trst je naš! Hočemo pravične meje! Mi smo v vam!" In še in še.

Na poti od Ljubljane do Št. Vidja, kjer se je vlak za trenutek ustavil, da je ljudstvo, ki se je zbralo na peronu, povedalo svojo zahtevo in zopet izrazilo željo vsega slovenskega ljudstva, so stali skupine delavcev in kmetov, ki so se poslavljale od delegacije. V Medvodah so vlak skoraj zasuli s cvetjem. Vaak bi rad povedal to, kar čuti, želje vseh pa so se izrazile v vzliku: "Hočemo Trst! Hočemo svoje pravice!"

V Medvodah so se zbrali na kolodvoru delavci iz bližnjih tovarn in okoliških kmetije. Na postajnem poslopju sta visela dva zemljevida Julijske krajine. Na prvem je bila zarisana krivična meja in na njem napis: "Ne sprejememo!", na drugem pa meja, ki jo zahteva vse jugoslovansko in primorsko ljudstvo, ter napis "Sprejememo!" V imenu vseh se je poslovil od delegacije Medvodčan, ki je dejal, da naše ljudstvo ne bo pristalo nikoli na to, da bi nam naši zavezniki krtili pravico, za katero je padlo toliko žrtev. Iz Medvod proti Škofji Loki so stali po polju kmetje, ki so za trenutek pustili delo na polju in pomahalj z roko v pozdrav delegaciji, ki se bo borila v Parizu za pravice svojega ljudstva.

V Škofji Loki so prihiteli na kolodvor kmetje v delovnih oblekah s šopki cvetic, mladina in pionirji. Zelje Škofjeločanov je povedal pionir, ki so ga morali vzdigniti k oknu, da je lahko izročil šopek podpredsedniku vlade tov. Kardelju. Med igranjem godbe in vzlikanjem množice je vlak odpeljal proti Kranju. Vsaka se tako majhna vsačica se je poslavljala od svojih predstavnikov.

V Kranju se je zbrala na kolodvoru večstotna množica, ki je prihitela sem z zastavami, napisli in cvetjem iz Trčiča in vseh vasi okoli Kranja. Ko je prispel vlak na postajo, se je vsa množica zila v en sam klic: "Življeno damo—Trsta ne damo!" Vzlikanje vodji delegacije tov. Edvardu Kardelju in članom ni in ni hotelo prenehati. Delegacija je pozdravil predsednik okrajnega Ljudskega odbora tov. Fran Rozman z besedami:

"Pozdravljam vas v imenu gorenjskega ljudstva in vas prosim, vztrajajte na stališču, da pripadeta Trst in Primorska k Titovi Jugoslaviji!"

Nato je izročil tov. Kardelju resolucijo in darilo Kranjčanov, pionirka iz primorske kolonije pa mu je izročila šopek nagejnov.

Med navdušenim vzlikanjem množice delegaciji je izpregovoril tov. Kardelj, ki je dejal: "Tovariši, obljubljam vam, da bomo napravili vse, kar je v moči naše delegacije."

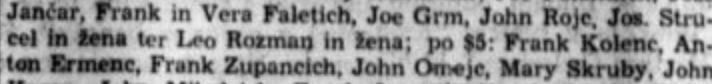
Vlak je odpeljal in neka stara mamica je še zaklicala: "Srečno potujete!" Tako se poslavlja slovensko ljudstvo od svojih predstavnikov. Na stregah tovarn ob progi so bili velikanski napis: "Mnogo uspeha v Parizu! Trst je naš!" in "Živela svoboda na Primorski!"

nu. Ko se je klicanje množice malo poleglo, je izpregovoril šef delegacije tov. Kardelj, ki je dejal, da je delegacija istih mial kakor vse jugoslovansko ljudstvo in da se bo borila za pravico z isto odločnostjo. Svoj govor je končal z vzlikom: "Naj živi Jugoslavija in v njej združeno vse naše ljudstvo!"

K vagonu podpredsednika vlade tov. Kardelja so prišle delegacije in mu izročile darove. Jeseniški delavec mu je izročil darilo in dejal: "V imenu delavstva Jesenic Vam izročam to darilo..." potem pa zaradi gljnenosti ni mogel nadaljevati in je dejal samo še: "da bomo združeni vsi." Tovariš podpredsednik vlade mu je krepko stisnil roko in obljubil, da bo delegacija naredila vse, kar bo mogla. Nato so izročili svoj dar mladi kovinarji. Zastopnice žensk so izročile delegaciji krasen album, ki je imel platnice izrezane iz kosti, mladina resolucijo, planinci pa so prinesli krasen šopek planink izpod Triglava, povezanih z zaščitavo.

Nato sta izpregovorila še podpredsednik Prezidija tov. Moša Pijade in minister tov. Boris Kidrič. Članom delegacije so izročili šopek in v njih pisma z željami Jeseničanov.

"Ko so se poslovili od delegacije predsednik SNOS-a tov. Josip Vidmar, predsednik vlade L.R Slovenije tov. Miha Marinko ter podpredsednik tov. dr. Marjan Brečelj, je vlak z delegacijo, ki jo je množica ob slovesu prisrčno pozdravljala, zapustil jeseniški kolodvor.

Tobačni delavci, člani unije CIO, piketirajo pred tovarno Piedmont Leaf Tobacco Co. v severni Karolini. Pred stavko so prejemali silajno plačo \$15 na teden. Na drugi strani pa tobačni magnati izneljo gigantne profite. Tak je — 'free enterprise'.

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečkanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo priredbe svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo akcijo za zbiranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo sreč ali srečkanja, kakor tudi ne kurtinah ali tombulskih zabav, ako je kaj drugega določena vstopnina. Poštna uprava zahteva od nas, da mora vse tako oglašanje iz lista. Prosim, držite se tega.

—O.N.A.

GRAJSKI PISAR

ZGODOVINSKA PODOBA

Dr. IVAN TAVČAR

I

"Anno Domini MDLXXXV. V imenu Boga Očeta, Sina in svetega Duha! Te dni sem jaz, Jošt Tolmajnar, po božji milosti in po milosti visokorodnega gospoda, gospoda Ruprehta, škofa freisinskega, grofa v Palaciji... grajski pisar ravno tu na Visokem, sklenil, da si snubim čislano devico za ženo in za zakon, sklenjen po zapovedbah naše svete matere katoliške cerkve. Sklenil sem, da zapišem, kar se je mojemu življenju pripetilo v taistih časih. Bogu bodi v počaščenje in meni v tolažbo na stara leta. Kar je zapisano, ostane; beseda sama pa odleti kakor ptica, ki je danes na grajski strehi, jutri pa bogve kje tam doli, kjer je turški sultan hud gospodar svojim podložnikom.

Osedlal bom konja in v Dobje pojezdil. Tam živi devica, ki se je prikupila mojemu srcu. Naj pride pod streho moje hiše, da bo v veselje moji duši.

Bogu bodi v čast, da mi je dodelil zdravo roko in čisto pamet, da mi je daj hoditi po potih, Njemu povšečni.

To, kar je zapisano, naj mu služi v slavo, ker slabega ni vmes in ne greha. Tisti, ki je to zapisal, je bil Jošt Tolmajnar, hlapec gospoda svojega.

V tistih časih je stala sredi Poljanske doline samotna kmetija. V bližini je mimo vrela Sora med travniki in njivami. Na obeh straneh so stali na hribovju še močvirni gozdi, ki jih je sedaj že davno iztrebila sekira. To, kar raste danes, se s tedanjimi gozdi niti primerjati ne da. Z zelenega Blegaša je prihajal volk; medved je drgnil svojo kosmato kožo ob stare hraste, in vitke košute so kakor pšice švigale po gosti šumi. V tej divji samoti je stala kmetijska hiša, zložena od velikih hlodov in pokrita s slamo, kakor se vidi še dandanes včasih v Loškem pogorju.

Ko se pričneta naša povest, sta tesala pred hišo hlapca smrekovo bruno, ki naj bi se pofabilo nekje v gospodarstvu.

Solnce je obsevalo vso dolino in tuintam je sapa zavala, da se je zibalo rumeno žito, ki je v klasju stalo na njivah.

"Ze spet je ta vrag tu!" je izpregovoril hlapec Peter in v roko pokazal proti polju. Tovariš je obrnil pogled na mesto, kamor je pokazal. Ondi pod holmom je mirno in ponosno stopi iz bukovja na plan velikanski jelen in močno rogovje se mu je dvigalo nad glavo kakor košata veja. Obstal je pri rumeni pšenici, se ozri ponosno semtertja, potem položil rogovje po hrbtu in po bliskovno šin med bogatim žitom proti vodi. Hipno je bil na drugi strani, kjer je izginit v zelenem logu.

"Ravno po naši pšenici ti primezga vsak dan ta hudiri!"

"Tam pri vodi bi ga čakal," se zajeci hlapec Miha, "za grmom bi ga lahko počakal in sulico mu zasadiš v vamp, da bi nikdar več ne tlačil rumenega žita!"

"Kaj ti pomaga," odgovori Peter, "pridejo loški birci in te pretepejo na klopi, ali te pa še izpostavijo na odru, da se boš sramoval, kakor bi bil umoril rodno mater!"

"Teh loških birciev in hudičev je res preveč! Glej ga, tu jezdarji zopet eden! Pravijo, ko nova vera pride v moč, da bo bolje!"

"Kaj bo bolje!" se zasmje Peter. "Loški škof ne bo nikdar kruha stradal in vsak jelen bo njegov v naših gozdih, naj je papež v Rimu, ali pa Knafelj naš gospodar."

"Tu je loški pisar, ki nas odira pri desetini in povsod."

"Ko bi bila noč, bi mu že zadel kamen v trebuh, sedaj je pa čas, da snameš klobuk z glave! Da bi imeli dober dan, gospod Jošt!"

In Peter se je topil od same ponižnosti.

Snela sta oba klobuka z glav, pisar pa je ustavil konja ter skočil s sedla. Bil je to mlad človek, obleden nekako gospodsko v žamet. Na klobuku mu je tičalo veliko belo pero, kar je nasprotovalo zapovedim visokih deležnih stanov, ki so se bile ravno tiste dni izdale. Ali služabnik freisinskega škofa se je malo brigal za visoke deležne stanove in njih prepovedi! Veselo se mu je zibalo okrog glave belo pero, in ob boku mu je tičal kratek meč ne toliko v telesno varnost kakor v nepotreben lišp. Bil je bledega obraza, in iz oči mu je gledala precejšnja ošabnost, ki je bila za grajskega pisarja na Visokem za tiste čase vsekako nekaj upravičena.

"Ali je oče Primož doma?" je vprašal hlapca. Oba sta obenem odgovorila: "Doma, gospod Jošt, doma v hiši!"

"Tu drži!" In Jošt Tolmajnar je vrgel povodce hlapcu Mihi v roke ter hitro odšel v leseno kočo.

"Ta ni prišel, da bi se pri vratih samo s cerkveno vodo prekrizal; ta bo odnesel Dobničanu nekaj renskih goldinarjev."

"Če ne denarja, pa vsaj nekaj mernikov žita! Oj, da je noč, in bi jaz stal za tistim jesenom, ko bo gospod Jošt jezdaril mimo!"

Hišni gospodar Primož Dobničan je sedel takrat v nizki, zakajeni hiši. Druščino mu je delal star berač, Luka z Volče, ki je z veliko slastjo zajemal iz skledice pred sabo.

"Pavis se pravi tisti vasi," je govoril berač Luka neprestano, "in daleč tam na Laškem leži. Imenovali so nas lončnehte in v vrsto smo se postavili ter lahko rečem, da smo imeli sulice dalje od žrdi pri vohaz. In s temi smo bodli in stali kakor žid. Zapovedoval nam je gospod Peskara in neki hudič, neki Švicar, ga je sunil v rebra, da je potem moral umreti! Pa vendar smo jih potokli in še celo francoskega kralja smo jim ujeli! Res, tako je bilo!"

"Ste ga li obesili na drevo potem?" je vprašal oče Primož radovedno.

"Obesili? Ali se kralji obešajo? Častili smo ga, kar smo ga mogli. In sam gospod Peskara je prišel in se mu je priklonil tako globoko, da se je skoraj z glavo doteknil črne zemlje. Kralji se ne obešajo, oče Primož, četudi imajo vrat, kakor vsi drugi ljudje, ki morajo enkrat umreti!"

"To je pa čudno!" je odgovoril starec.

"V mladosti smo morili, no, sedaj pa skrbimo za dušo, da se je usmili naš preljubi gospod Jezus Kristus, ki je za nas vse na križu umrl!"

"Kdaj si prišel z lavretanske božje poti?"

(Dalje prihodnjt.)

Trinkov zbornik

Beneški Slovenci so po glasovanju leta 1866 pripadli Italiji. Da je prišlo do te odcepitve, je vzrok v takrat naprednih in revolucionarnih glesih italijanskega meščanstva, ki je obetalo beneškim Slovincem ohraniti njihove starodavne demokratske svobode, medtem ko jim je nazadnjaška in absolutistična Avstrija te svobode krtila.

Izbirajoč med revolucionarno Italijo in polfevdalno Avstrijo so se beneški Slovenci izjavili za prvo toliko laže, ker Slovenci svoja lastnega demokratskega gibanja še nismo imeli in narodna zavest tega obrobnega ozemlja še ni bila prebujena. Ko pa si je italijansko meščanstvo ustvarilo svojo državo, so se pri njem začele javljati čedalje bolj ostro šovinistične in imperialistične tendence, ki so stremele po nasilnem poitalijančenju beneških Slovincov. Ljudstvo beneške Slovenije je čedalje močneje čutilo ta pritisk. Vedno bolj pa so ga čutili tudi redki izobraženci med beneškimi Slovenci, v glavnem seveda duhovniki, ki so se morali s svojimi skromnimi močmi postavljati po robu naraščajočemu vplivu italijanstva.

Ivan Trinko se je rodil tri leta pred plebiscitom in tako prav kmalu okusil sadove italijanske raznarodovalne politike. Rodil se je namreč 25. januarja 1863 — torej je naš najstarejši živeči književnik. Iz Trčmuna je še-

le po nekaj letih prvič prišel do slovenske knjige. Odkrile ga je naravnost presenetilo, ker še nikdar ni slišal, da imajo Slovenci tudi knjige.

V šestih letih se je začel učiti slovensčine, seveda skrivaj. Knjige je dobival od slovenskega kaplana Petra Podreke, pesnika in pisatelja beneških Slovincov. Po končani gimnaziji je šel v bogoslovje, nato pa so ga zaradi nadarjenosti poslali za prefekta v bogoslovno sementišče, da bi se pripravil za profesorja italijansčine in latinščine. To je v tleh letih dosegel, čez nekaj let pa je postal profesor filozofije v videmskem bogoslovju. Zaradi delavnosti in priljubljenosti so ga izvolili v pokrajinski zbor in Vidmu in tu je zastopal koristi svojega ljudstva. Zdaj živi upokojen v Trčmumu.

V svojem dvajsetem letu je začel pisati v naše revije, kjer je priobčil nekaj lepih člankov o beneških Slovincih. Pokazal je ostalim Slovincem svojo ožjo domovino, njene lepote in posebnosti, njeno narodno blago. O beneški Sloveniji je tudi pozneje večkrat pisal za naša glasila. Pisal je tudi lirčne pesmi, ki se je pod njimi včasih podpisoval s psevdonimom Zámejski. Po Gregorčičevem nasvetu je te pesmi izdal 1897 v Gorici. Uspeha ni dosegel, vendar je zbirka zanimiva, ker je živa priča, kako se je tam za mejo kljub poitalijančenju vzdigoval slovenski človek in gledal na vzhod proti svojim bratom ter od slo-

vanskega vzhoda pričakoval rešitev svojemu rodu. V tem duhu je vzgajal tudi slovenske bogoslovce in duhovnike. Še bolj zanimive kot pesmi so njegove črtice iz življenja mladih beneških Slovincov, ki so izšle 1929 v Gorici v knjigi "Naši paglavci". To je prijetno branje, ki na lep način prikazuje svet, ki je v njem Trinko preživel svojo mladost. S tem šele je beneška Slovenija uvedena v naše losposlovje.

Nemajhnega pomena je tudi delo, ki ga je Trinko opravil, da bi seznanil Italijane s Slovenci in drugimi Slovani, ki so bili o njih prav malo poučeni. Pisal je o svoji ožji domovini, o Slovincih sploh, o naši zgodovini, napisal slovensko slovnico za Italijane in izdal knjigo o Jugoslaviji, ki nas je dobro in temeljito predstavila s politične, slovsstvene in umetniške strani. Za Italijane je prevedel tudi več Prešernovih pesmi, nekaj Gregorčiča in Tavčarja, Stritarjevega "Gospoda Mirodolskega", Gogoljevega "Tarasa Buljbo", nekaj Puškina, Nekrasova, Turgenjeva in Sienkiewicza.

Pisal pa je tudi o filozofiji in glasbi, sam zlagal cerkvene pesmi, risal in slikal in nekajkrat tudi razstavil svoja dela.

Da se je slovenska zavest v tem najzapadnejšem delu naše narodnostnega ozemlja budila in ohranjala kljub tako neugodnim razmeram, je v veliki meri tudi Trinkova zasluga. Fazizem, ki se je tako nestrpno zagnal proti vsem Primorcem, tu-

Ta slika Fiorella LaGuardia, glavnega ravnatelja UNRRA, je bila sneta v Berlinu, kjer je kritiziral politiko ameriških okupatorskih sil v zvezi z vprašanjem "brosdomcev" in odstavil angleškega generala Morgana, ki je bil glavni šef UNRRA v Nemčiji.

di beneških Slovincov ni mogel pustiti pri miru, ker mu ni šlo v računa, da se celo v tako imenovanih starih pokrajinah glasi in celo goji slovenski jezik. Besno preganjanje, ki ga je začel proti naši knjigi in tistim, ki so jo hranili, je ljudem odpiralo oči in Bevk je v svojem "Kaplanu Martinu Cedrmacu", ki bi utegnili biti eden izmed Trinkovih učencev, to prav lepo pokazal. Ko pa so prišle v te kraje čete naše Narodno osvobodilne vojske, so naše še bolj zrela tla, zakaj ljudsko beneške Slovenije je sprevidelo, kdo je resnično z njim in za njegove pravice, in to so bili prav slovenski in slovenski bratje z vzhoda, ki je o njih Ivan Trinko pel že konec prejšnjega stoletja.

Možu, ki je toliko storil, da smo spoznali njegovo ožjo domovino, našo najzapadnejšo, od nas skoraj docela odrezano pokrajino, beneško Slovenijo, je posvečena posebna knjiga, ki nosi naslov "Trinkov zbornik". Knjigo je v uredništvu Josipa Birse in Andreja Budala izdal Gregorčičeva založba v Trstu. Zbornik prinaša bogato in zanimivo gradivo o beneški Sloveniji in njenem pesniku Ivanu Trinku. —Uvodne besede, Župančičeva "Pesem od zapada" in Finžgarjev pozdrav so posvečene kulturnemu delavcu, ki je vse svoje življenje, v tesni povezanosti svojim ljudstvom, delal za to, da se je v beneški Sloveniji vzbudila, kljub vsemu zatiranju ohranila in krepiła slovenska narodna zavest. Zbornik prinaša nekaj Trinkovih del: izbor iz "Poezije", črtico "Paglavski popoldan" in nekaj znanstvenih člankov. Priobčene pesmi so izraz pesnikove globoke ljubezni do domovine in trdné vere, da bo prišel dan, ko se bodo beneški Slovenci združili s svojimi slovenskimi brati. V črtici "Paglavski popoldan" nam Trinko na prijeten način slika vaške poredneže. V člankih razpravlja o rezijanskem govoru, o narodnih napevih in o modroslovju. Način, kako Trinko obdeluje razna znanstvena vprašanja, priča, da je Trinko tesno povezan s svojim ljudstvom in da mu skuša v čim preprostejši obliki približati znanost. Nadaljnje gradivo prikazuje Ivana Trinka kot bora za narodne pravice, kot likovnega umetnika in glasbenika. V zapiskih "Čez hribe", "Prvič pri Trinku" in "Na Trinkovem domu" spoznamo Trinkov rojstni kraj in njegov dom. O zgodovinskem razvoju in zgodovinskem imenu beneške Slovenije piše Milko Kos, o narečnih beneških Slovincem pa govori Milko Matičetov, ki je zbral za zbornik nekaj tekstov iz žive govornice beneških Slovincov.

France Bezljaj razpravlja o osebnosti in delu jezikoslovca Baudouina de Courtenaya. Ta jezikoslovec, po rodu Poljak, ki pa je deloval skoraj ves čas na ruskih vseučiliščih, se je izmed slovenskih znanstvenikov največ ukvarjal s slovensčino in se posebej z govorico beneških Slovincov. Njegovo znanstveno delo je za beneške Slovence velikega pomena. —Trinkov zbornik se zaključuje s seznamom Trinkovih spisov ter z beneško-slovensko in rezijansko bibliografijo. Bibliografija dokazuje, kako širok je krog znanstvenikov in publicistov, ki že dobro stoletje pišejo, propučejo in razširjajo znanje o tem obrobnem kosu slovenske zemlje in njegovih ljudeh. —Zbornik je opremljen z zanimivimi fotografijami in posnetki Trinkovih umetniških slik.

S "Trinkovim zbornikom" so se primorski Slovenci dostojno oddolžili možu, ki z živim vzgledom in besedo že več kot šestdeset let bodri rojake, ki je vzpodbujal borce med osvobodilnim bojem in ki utrjuje ljudstvo še danes v neomajnem pričanju, da si bo tudi beneška Slovenija priborila svobodo in pravico do združitve z ostalimi Slovenci. —Slov. Por.

Razni mali oglasi

MEN and GIRLS
NO EXPERIENCE
VARIOUS JOBS
LIGHT WORK
PLENTY OF OVERTIME
4638 W. Huron St.

NIGHT JANITOR
GOOD WAGES
See
SUPERINTENDENT
537 S. Dearborn

SORTERS
WOMEN TO SORT—FOLD AND WRAP CLEAN CLOTHES
1 1/2 time over 40 hours
Incentive Bonus
Garfield "L" and Street Cars to door
Good working conditions

ROScoe
OVERALL LAUNDRY
& Uniform Supply Co.
3519 W. Harrison St.

Mattress Sewers

STEADY WORK
PLENTY OF OVERTIME
GOOD PAY - PAID VACATION
INSURANCE
and many other benefits
Apply

Inland Bed Co.

3921 S. Michigan Ave.

HELP! - HELP! - HELP!

MEN NEEDED AT ONCE For Factory Work

Year round employment in a stable food industry
TOP WAGES
and
GOOD CHANCE FOR ADVANCEMENT
Excellent employee benefit programs
GOOD LABOR RELATIONS
Apply at any of the following offices:

CORN PRODUCTS REFINING CO.

63rd AND ARCHER - ARGO, ILLINOIS
U. S. E. S.
817 - 825 Exchange Ave. - Chicago, Illinois
U. S. E. S.
6321 S. Ashland Avenue - Chicago, Illinois

Razni mali oglasi

KUPITI ŽELIM
3 ali 4 vrstne, novejšega Mervarjevega izdelka harmonike.
JOHN PILNY
2618 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

SLUŽKINJA
4:30 PM do 8:30 PM—5 dni, ponedeljek, sredo, četrtek, petek in v soboto. Kuhati obede, streči, umiti posodo, umiti kopalnico ter kuhinjo; 7 v družini. Plača \$15.00. Kličite **REGENT 4849.**

ŽENSKA
za splošna domača hišna dela. Dober dom.
za zanesljivo žensko s priporočilom.
Kličite:
NEVADA 6901

SEZNANIL BI SE RAD
Želim se seznaniti s Slovenko ali Hrvatice v svrhu ženitve, starost od 30 do 35 let. Biti mora naprednega mišljenja in pri volji živeti na deželi. Jaz sem samaki, star sem 34 let; tajnost jamčena. Katero veselje, naj piše na naslov: **MLADI SLOVENEK**, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois. —(Adv.)

ASSEMBLERS
Experienced on
HIGH SPEED
FULLY-AUTOMATIC EQUIPMENT
Must read Blue Prints and use Precision Measuring Tools
CONTINENTAL CAN CO. Inc.
7800 S. Racine Ave.

WOMEN
Division - Ashland Area
WHY TRAVEL FAR TO YOUR JOB?
Work at the

AUREX CORP.
1117 N. FRANKLIN
1 Block South of Division St.
ASSEMBLING SOLDERING
SMALL ELECTRONIC DEVICES
Experience unnecessary
Steady Work

WE NEED GOOD MEN
Who Are Not Afraid to Work
GOOD PAY LABORERS
for General Work in Factory with Chance for Advancement
AMERICAN BRAKE SHOE CO.
RAMAPO AJAX DIVISION
2503 Blue Island Ave.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA
Po sklepu 12. rodne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priloženo odn. dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k oni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$1.25 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assentmentu \$1.25 na tednik, se jim to priložje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, rola, da je list prodaj na člane SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in do zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:
Za Zdrav. države in Kanada \$2.00
1 tednik in 4.80
2 tednika in 3.80
3 tednike in 2.40
4 tednike in 1.20
5 tednikov in nič
Za Evropo je \$3.00
Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 6.50
2 tednika in 5.10
3 tednike in 3.80
4 tednike in 2.70
5 tednikov in 1.50

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilu in si naročite Prosveto, list, ki je vsa lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime Čl. druživa št.
Naziv
Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:
2. Čl. druživa št.
3. Čl. druživa št.
4. Čl. druživa št.
5. Čl. druživa št.
Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

Razni mali oglasi

PERFECT JOB FOR OLDER WOMAN
who likes children. Light work. No heavy work. Light work. No heavy work. No wind or laundry. Stay Nice room. \$1 week. **BOULEVARD 5261.**

MAID
18 to 25
Go or Stay - Resp. Family General Housework.
Phone:
REGENT 3736

FINISHERS, OPERATORS HAND SEWERS
STEADY WORK - GOOD
Excellent working conditions
JOHN HARPER and CO.
222 W. Monroe Street

ASSEMBLERS-BATTER
Light work; no experience necessary; 50 hour week; time and for over 40 hours. **MR. OLIV**
Commander Battery Mig Co., W. Kinzie.

CHEF—WOMAN OR MAN
for Home Cooking.
Good Pay
5 Days Week - 40 Hours
HELEN'S CAFETERIA
2620 W. Washington Blvd.

WILL PAY HIGH CASH PR
for a dependable car, capable pulling trailer on long trip.
Call
DORCHESTER 5853
Apt. 1. Ask for Tom.

GIRLS & WOMEN
WANTED
FOR GENERAL FACTORY WORK
GOOD SALARY
STEADY POSITION
Food Processing Plant
44 hour week
Time and one half over 40

ALI GLEDATE ZA DOB PLAČO IN STABILNOST
Telefon kompanija ima ne takih prilik
HIŠNICE
(JANITRESSES)
Tako je od sačeta plača 72% uro, po treh mesecih 77% na in po šestih mesecih po 82% uro
ŽENSKA ZA ČIŠČENJE V VSE DELIH MESTA
Delovne ure od 5:30 pop. do ure ponoči.
Oglasite se pri
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
v uposlovalnem uradu za žene v prtiličju
309 W. WASHINGTON